

Nr 215.

Godkänd av första kammaren den 13 maj 1930.

Godkänd av andra kammaren den 13 maj 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 135.)

Till KONUNGEN.

Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1930/1931 har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet (punkt 59 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för sagda dag), föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1930/1931 beräkna ett extra reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1930 dagtecknad proposition, nr 203, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag, föreslagit riksdagen att

I. *dels* till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,200,000 kronor;

dels medgiva, att från nämnda anslag må av Eders Kungl. Maj:t beviljas till stiftelsen Solhem för uppförande av en anstalt för vård av barn med kirurgisk tuberkulos ett byggnadsbidrag av 2,000 kronor för var och en av högst 60 vårdplatser, isoleringsplatser ej medräknade, dock högst till belopp motsvarande hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri ej inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt; samt

till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn *ej mindre* till utförande av vissa, i statsrådsprotokollet angivna arbeten vid kustsanatoriet Apelviken ett byggnadsbidrag av högst 150,000 kronor, *än även* för den tid av budgetåret 1930/1931, varunder till statligt driftkostnadsbidrag berättigade vårdplatser inom paviljong II vid sanatoriet på grund av utförandet av nyssnämnda arbeten icke kunnat vara belagda, ett evakueringsbidrag till belopp av 2 kronor 75 öre för varje dylik obelagd vårdplats och dag;

dels ock föreskriva, att här omförmälda statsbidrag skola utgå, byggnadsbidragen i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande anslag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter stadgade grunderna och evakueringsbidraget i tillämpliga delar i huvudsaklig enlighet med de beträffande anslag till bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter gällande grunderna samt såväl byggnadsbidragen som evakueringsbidraget på de närmare villkor i övrigt, som må av Eders Kungl. Maj:t bestämmas;

II. med ändring av vad 1927 års riksdag därutinnan bestämt

dels medgiva, att Eders Kungl. Maj:t må — utan hinder av gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter samt beträffande statsbidrag till driftkostnaderna för sådana anstalter — bevilja *ej mindre* statsbidrag till uppförande å angiven plats i Östersund av en för Jämtlands län avsedd tuberkulossjukvårdsanstalt (central-sanatorium) med ett belopp av 5,000 kronor för en var av högst 162 vårdplatser, isoleringplatser *ej* inräknade, dock med de inskränkuingar, *att* statsbidraget *ej* må överskrida hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri *ej* inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt, *att* från det på sätt nu angivits bestämda beloppet skall enligt av 1927 års riksdag godkända grunder göras avdrag för viss del av det bidrag av statsmedel, som tidigare beviljats för anordnande av en tuberkulossjukstuga å samma plats, *samt att* före den 1 juli 1931 må av det totala statsbidraget utgå sammanlagt högst 625,600 kronor, *än även* för en tid av tre år efter det ifrågasvarande anstalt blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd, statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalten med ett belopp för dag och patient, som med avseende å högst 162 vårdplatser med en krona överstiger det till tuberkulossjukhus i allmänhet utgående statsbidraget och i övrigt motsvarar nämnda bidrag, dock med den inskränkning, att sammanlagda statsbidraget icke för någon tid må överstiga hälften av anstaltens enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnader;

dels förklara, att för åtnjutande av ifrågasvarande bidrag i övrigt i tillämpliga delar skola gälla av departementschefen omförmälda bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive statsbidrag till driftkostnaderna för sådana anstalter, ävensom de särskilda föreskrifter, som må av Eders Kungl. Maj:t meddelas;

dels ock medgiva, att ifrågasvarande statsbidrag må utgå från av riksdagen anvisade anslag till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive till bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter.

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande har departementschefen först behandlat frågan om beredande av medel till byggnadsarbeten vid kustsanatorierna.

Vad härutinnan till en början i statsrådsprotokollet anförts i fråga om förläggningen av anstalter för behandling företrädesvis av kirurgisk tuberkulos, har icke givit riksdagen anledning till erinran. I likhet med departementschefen anser riksdagen anledning icke föreligga för ett frångående av de allmänna, av 1929 års riksdag godkända normerna för de statliga byggnadsbidragens utgående till kustsanatorierna.

Vad härefter angår den av stiftelsen Solhem i Borås inkomna framställning om byggnadsbidrag åt sagda stiftelse, har riksdagen, med hänsyn till numera avsedda vårdformer vid anstalten i fråga samt klientelet utsträckning till att omfatta hela riket m. m., lika med departementschefen och medicinalstyrelsen ansett, att anstalten bör hädanefter hänföras till den grupp av anstalter, som hittills betecknats såsom kustsanatorier.

Vad angår frågorna om byggnadsbidragets storlek, sättet för bidragets anvisande och grunderna för dess åtnjutande, har vad härutinnan föreslagits icke föranlett erinran från riksdagens sida.

Vidare har departementschefen till behandling upptagit väckt fråga om statsbidrag till ytterligare moderniseringsarbeten vid Apelvikens kustsanatorium, vilket äges av föreningen för kustvård åt skrofulösa barn.

Riksdagens vederbörande utskott, som besökt sanatoriet, har därvid konstaterat det trängande behovet av förbättrade lokalförhållanden vid anstalten samt att den plan, som nu framlagts av departementschefen i och för anstaltens modernisering, måste anses väl genomtänkt. Mot de i ärendet ingivna ritningarna och kostnadsberäkningarna, varav riksdagen tagit del, har riksdagen ej heller funnit anledning till någon erinran, och riksdagen har i likhet med departementschefen och medicinalstyrelsen ansett övertygande skäl anförda för ett frångående, på sätt föreslagits, i förevarande fall av den eljest hävdade ståndpunkten i fråga om storleken av byggnadsbidrag till anstalter av kustsanatorietyp. Lika med departementschefen har riksdagen funnit, att bidraget till de arbeten, varom fråga är, bör få utgå med hela den verkliga kostnaden för vederbörande arbete.

Förslaget om planens genomförande i etapper samt kostnadernas fördelning å de olika budgetperioderna har ej heller föranlett erinran från riksdagens sida.

Då riksdagen jämväl funnit sig böra godkänna det av departementschefen angivna sättet för nu ifrågavarande byggnadsbidrags anvisande samt villkoren för dess beviljande, har riksdagen alltså till alla delar bifallit förevarande förslag.

Departementschefen har i detta sammanhang behandlat väckt fråga angående särskilt bidrag till Apelvikens kustsanatorium i anledning av ökade driftkostnader till följd av vissa moderniseringsarbetens utförande.

Vid prövning av förevarande spörsmål har riksdagen funnit övervägande skäl tala för att evakueringsbidrag lämnas av staten under den tid, byggnadsarbetet vid ifrågavarande anstalt pågår, och riksdagen har alltså godkänt de-

partementschefens mening därom, att någon del därav icke bör överflyttas å landstingen eller patienterna.

Vad angår evakueringsbidragets storlek, villkor för dess åtnjutande och sättet för dess utbetalande, hava förslagen härutinnan icke givit anledning till erinran från riksdagens sida.

Enligt vad av statsrådsprotokollet framgår, har vidare till Eders Kungl. Maj:ts ingivits framställning om statsbidrag för utförande enligt år 1929 uppgjord plan av vissa ytterligare arbeten vid det föreningen för skrofulösa barns vård tillhöriga kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra.

Till vad departementschefen anfört beträffande frågan om statsbidrag under nästkommande budgetår för ytterligare arbeten vid sagda kustsanatorium, har riksdagen anslutit sig.

Sedan departementschefen upptagit till behandling väckt fråga om ifrågasatt byggnadsbidrag till utförande av vissa ytterligare arbeten vid kustsjukhuset å Styrso och därvid avstyrkt, att för närvarande ytterligare statsbidrag lämnades, har departementschefen slutligen behandlat en framställning — daterad den 26 september 1929 — från landstinget i Jämtlands län genom dess förvaltningsutskott om förhöjning dels av det särskilda byggnadsbidrag, som beviljats för uppförande av länets centralsanatorium Solliden vid Östersund, dels av det särskilda driftbidrag, som medgivits för samma anstalt.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts proposition, nr 218, till 1927 års riksdag angående statsbidrag till uppförande och drift av en för Jämtlands län avsedd tuberkulossjukvårdsanstalt (centralsanatorium) anförde riksdagen i sin skrivelse nr 252, att riksdagen av den i propositionen lämnade utredningen ansett framgå, att tuberkulosdödligheten inom Jämtlands län, även om den icke tagit sådana proportioner som i Norrbottens län, likväl vore oroväckande stor. Utredningen visade ock, att dödlighetens nedgång i Jämtlands län liksom i de övriga Norrlandslänen dittills i jämförelse med riket i dess helhet varit ganska ringa, och trots att landstinget i länet nedlagt betydande utgifter för tuberkulossjukvården, syntes tillgången på vårdplatser för tuberkulossjuka dock vara allt för knapp för möjliggörande av en effektiv kamp mot sjukdomen i fråga. Behovet av kraftiga åtgärder för utökning av vårdmöjligheterna inom länet syntes riksdagen för den skull ovedersägligt. Då, på sätt av den i propositionen lämnade redogörelsen framginge, landstinget med hänsyn till sin ekonomiska ställning icke mäktade att utan särskild hjälp vidtaga tillräckligt effektiva åtgärder, ansåge riksdagen ock i likhet med departementschefen ofrånkomligt att med statsmedel bispringa landstinget i dess kamp mot sjukdomen, och syntes riksdagen, i enlighet med vad i propositionen föreslagits, denna hjälp bära utgå dels i form av förhöjt statsbidrag till uppförande av ett centralsanatorium, dels ock i form av förhöjt bidrag till sanatoriets drift under de tre första åren av verksamheten.

Riksdagen biföll Eders Kungl. Maj:ts förslag såväl i vad det avsåg byggnadsbidrag som driftkostnadsbidrag för anstalten.

Att normerna för bidragens utgående gjordes något mindre förmånliga än de år 1925 i motsvarande hänseenden för Norrbottens län beslutade berodde —

såsom i statsrådsprotokollet nu erinrats — på att Jämtlands län såväl med avseende å tuberkulosens utbredning och därmed sammanhängande förhållanden som ock i ekonomiskt avseende ansågs intaga en något gynnsammare ställning än Norrbottens län.

Av den nu förebragta utredningen i ärendet har departementschefen emellertid ansett framgå, att olikheterna i nyssberörda hänseenden upphört eller i allt fall icke kunna anses vara av den omfattning, att de motiverade en mindre förmanlig ställning för Jämtlands län än för Norrbottens län.

Även riksdagen har av landstingets framställning och länsstyrelsens utlåtande i ärendet kommit till den uppfattningen, att starkt fog förefinnes för nämnda mening, och riksdagen har på grund härav nu funnit sig böra medgiva, att såväl det särskilda byggnadsbidraget — avseende de ursprungligen beräknade 162 platserna — som det extra driftbidraget höjes i enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit. En oeftergivlig förutsättning för denna riksdagens ståndpunkt är emellertid, att det särskilda byggnadsbidraget även för framtiden kommer att utgå endast för detta antal.

Beträffande det extra driftkostnadsbidraget synes skäl däremot föreligga, att detsamma, på sätt landstingets hemställan innebär, må under en tid av tre år framåt kunna utgå jämväl för det utöver 162 befintliga antalet vårdplatser.

Vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt i detta sammanhang föreslagit, har icke föranlett till erinran från riksdagens sida.

Vidkommande till slut anslagsbehovet för budgetåret 1930/1931 till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter har riksdagen icke haft något att erinra mot beräkningen härutinnan.

Under återopande av vad riksdagen sålunda i skilda hänseenden anför, får riksdagen anmäla, att riksdagen

I. *dels* till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 1,200,000 kronor;

dels medgivit, att från nämnda anslag må av Eders Kungl. Maj:t beviljas till stiftelsen Solhem för uppförande av en anstalt för vård av barn med kirurgisk tuberkulos ett byggnadsbidrag av 2,000 kronor för var och en av högst 60 vårdplatser, isoleringsplatser ej medräknade, dock högst till belopp motsvarande hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri ej inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt; samt

till föreningen för kustvård åt skrofulösa barn *ej mindre* till utförande av vissa, i statsrådsprotokollet över socialärenden den 14 mars 1930 angivna arbeten vid kustsanatoriet Apelviken ett byggnadsbidrag av högst 150,000 kronor, *än även* för den tid av budgetåret 1930/1931, varunder till statligt driftkostnadsbidrag berättigade vårdplatser inom paviljong II vid sanatoriet på grund av utförandet av nyssnämnda arbeten icke kunnat vara belagda, ett evakueringsbidrag till belopp av 2 kronor 75 öre för varje dylik obelagd vårdplats och dag;

dels ock föreskrivit, att här omförmälda statsbidrag skola utgå, byggnads-

bidragen i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande anslag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter stadgade grunderna och evakueringsbidraget i tillämpliga delar i huvudsaklig enlighet med de beträffande anslag till bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter gällande grunderna, samt såväl byggnadsbidragen som evakueringsbidraget på de närmare villkor i övrigt, som må av Eders Kungl. Maj:t bestämmas;

II. med ändring av vad 1927 års riksdag därutinnan bestämt

dels medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må — utan hinder av gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter samt beträffande statsbidrag till driftkostnaderna för sådana anstalter — bevilja *ej mindre* statsbidrag till uppförande å angiven plats i Östersund av en för Jämtlands län avsedd tuberkulossjukvårdsanstalt (centralsanatorium) med ett belopp av 5,000 kronor för en var av högst 162 vårdplatser, isoleringsplatser *ej* inräknade, dock med de inskränkningar, *att* statsbidraget *ej* må överskrida hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri *ej* inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt, *att* från det på sätt nu angivits bestämda beloppet skall enligt av 1927 års riksdag godkända grunder göras avdrag för viss del av det bidrag av statsmedel, som tidigare beviljats för anordnande av en tuberkulossjukstuga å samma plats, *samt att* före den 1 juli 1931 må av det totala statsbidraget utgå sammanlagt högst 625,600 kronor, *än även* för en tid av tre år efter det ifrågavarande anstalt blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd, statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalten med ett belopp för dag och patient, som med en krona överstiger det till tuberkulossjukhus i allmänhet utgående statsbidraget och i övrigt motsvarar nämnda bidrag, dock med den inskränkning, att sammanlagda statsbidraget icke för någon tid må överstiga hälften av anstaltens enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnader;

dels förklarat, att för åtnjutande av ifrågavarande bidrag i övrigt i tillämpliga delar skola gälla av departementschefen omförmälda bestämmelser beträffande statsbidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive statsbidrag till driftkostnaderna för sådana anstalter, ävensom de särskilda föreskrifter, som må av Eders Kungl. Maj:t meddelas;

dels ock medgivit, att ifrågavarande statsbidrag må utgå från av riksdagen anvisade anslag till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, respektive till bidrag till driftkostnaderna för dylika anstalter.

Stockholm den 13 maj 1930.

Med undersåtlig vördnad: